HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גבול שמעתי. מאימתי נאסרת: **ר' שמעון פוטר.** מאותו זמן שנו: **שחיטה שאינה ראויה.** בהכילה כגון הא דאסקירא בהכילה דהא מחייב נאסרו כולן: **אמאי פטר ר"ש עגלה בשחיטה כשרה.** לכפרתה והויא לה שחיטה שאינה ראויה בהכילה (ו) [ז] ומשמע דשחיטה במקום עריפה קיימא: [ח] **הכשר בפרה.** בפרה אדומה: **אינה כן.** [ט] בחטאת [י] תלוי דבהא לא פליגי רבנן אם עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר: **הא איספרא מחיים.** כשירדה לנחל איתן: **עד שלא נראיה נעריפה.** דלא ירדה לנחל איתן: **משנערפה הקבר במקומה.** נערפה אין לא נערפה לא: **הגאי היא.** אי אסורה מחיים אי לא דתנא דבי רבי ישמעאל סבר מחייב אסורה: **מכשיר בפנים.** אשם מלורע: **מכפר.** (ז) חטאות ואשמות: **מכשיר בחוץ.** לפרי מלורע: **מכפר בחוץ.** שעיר המשתלח ועגלה ערופה: **מה מכשיר האמור בפנים עשה בו מכשיר.** אשם מלורע כמכפר כשאר חטאות ואשמות: **אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשה בו מכשיר.** לפרי מלורע דאסקורין בהכייה מחייב כמכפר בשעיר המשתלח ועגלה ערופה. אלמא סבירא ליה דעגלה ערופה מחייב אסיקא דכי היכי דגמר מכשיר ממכפר [ט] יליף מכפר ממכפר עגלה משעיר ושעיר ודאי אסור מחייב כשאר קדשים. והכי מפרש במסכת קדושין בשילהי האיש מקדש (דף מ.): **מתני' עד שתכנס** (י) **בית הספק.** ושאר ימות השנה הוא דאיכא למימר בספק שמא חטא [כ] או שוס עון או אנו אבל השתא ליכא למימר דהא כיפר יום הכפורים: **גמ' נהגו עליו.** מן היסורין עד שיודע לו: **דלמא אשם תלוי.** מדקיל כולי האי דאתי על הספק איכא למימר נמי דדינו כעולה ושלמים דאתו בחובה כגון עולת רחייה ושלמי חגיגה ואתו בנדבה אשם תלוי נמי אתי בחובה ובנדבה: **גליון מאי טעמא דרבי אליעזר אי אפלגא דעבד חובה כו'.** מאי טעמא דרבי אליעזר דאמר אשם תלוי בא בנדבה היינו טעמא דאי ס"ד חובה הוא בא אם כי מתיידע ליה ולאי אמאי מייתי חטאת ולאי דלא נדבה הוא כדורון עולה ושלמים. עכה"ג:

אמאי פטר ר"ש שחיטה ראויה היא. הקשה הר"ר משה [לא] לישני דשחט אמה ואח"כ ערפה (ט) דעריפתה זו היא שחיטתה כדאיתא [יא] פרק שני שעירי (יומא דף סד.) דחייתו לגוף זו היא שחיטתו ויש לומר דמכל מקום לא היה לו לתנא [יב] לקרות ושחטה דהתם אין בנבריאתא ושחטה רק בעי לאשכוחי ביה מחוסר זמן במשנתא: **הא איתסרא לה מחיים.** וא"ת ומה נכך והרי אשם ודאי דנודע עד שלא נאכל יצא ויירעה ויש לומר דיש לנו למוויי עגלה ערופה לאשם תלוי שבאה לכפר הספק שעל ספק באתה מתחלה כיפר ואם כן דמיתסר מחיים גם אחר שנודע באיסור הראשון עומדת: **תנא'** היא נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ כו' **אף מכשיר ומכפר בחוץ עשה מכשיר.** פירוש לפורי מלורע כמכפר עגלה ערופה (י) קשה ומנלן דמיתסרא מחיים אימא דליף מעגלה ערופה ולפורי מלורע נאסרים לאחר שחיטה וכן קשיא פרק האיש מקדש (קדושין דף נז. ושם) דמייתי מינה לפורי מלורע מיתסרי מחיים ובקונטרס פירש כאן אלמא מכירה ליה עגלה ערופה אסירא מחיים דכי היכי דגמר מכשיר ממכפר כל שכן דגמר מכפר ממכפר עגלה משעיר המשתלח ושעיר המשתלח ודאי אסור מחיים כשאר קדשים ודוחק [יג] ור"י מפרש דמכשיר בחוץ היינו משולחת ובמקלת ספרים הוא כתיב וס"פ אף בחוץ עשה מכשיר [יד] משולחת דאסור בהנאה כמו עגלה ערופה והדר נילף (כ) עגלה ממכשיר כי היכי דאסורה מחיים הכי נמי עגלה והכי נמי אסורה אסורה מחיים ויומא שאמת הך דקדושין ועוד [טו] ר"ל (ל) (כהן) המה על כרחך הך גיון אב דמכשיר כמכפר לא אתא אלא ללמד על לפורי מלורע דאסיקי מחיים דאי לאחר שחיטה ל"ל (מ) מנלא תאכלו לרבות השחוטה שמעינן איסור הנאה וא"ת (נ) ונא תאכלו היכי משמעת איסור הנאה הנא הוא כתוב גבי עופות טמאין דמותרין בהנאה וי"ל [טז] דגלי לן קרא דשחוטה מיתסרא בהנאה הוא שגם המשולחת שתאסר עד השילוח שסברא הוא שאסיתן שוות עד גמר מלוותן ואיסור שבמשולחת היינו איסור הנאה הילכך אחוטה נמי מיתסר בהנאה וכן ל"ל בסוגיא דהתם:

אשם עליהן יום הכיפורים חייבין להביא לאחר יום הכיפורים [ז] וחייבי אשמות תלויין פטורין [ט] מי שבא (ג) [יח] בידו ספק עבירה ביום"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר האשה שיש עליה חטאת העוף ספק ועבר עליה יום"כ חייבת להביא לאחר יום הכיפורים מפני (ד) שהיא [יט] מכשרת לאכול בזבחים [כ] חטאת העוף הבאה על הספק אם משנמלקה נודע [כא] [ז] תקבר: **גמ'** מ"ט דר' אליעזר אי ס"ד חובה היא [כב] מתיידע ליה אמאי מייתי חטאת אלא ש"מ נדבה היא ורבנן עולה ושלמים הוא דאתו בנדר ונדבה אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי היינו טעמא דמייתי מקמי דמתיידע ליה להגן עליו דהתורה חסה על גופן של ישראל א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דילמא אשם תלוי כעולה ושלמים [כג] מה עולה ושלמים דאתו בחובה [כד] ואתו בנדבה אשם תלוי נמי דאתי בחובה אתי נמי בנדבה א"ל עולה ושלמים עיקר בנדבה כתיבי אשם תלוי עיקר בחובה כתיב [כה] תני רבי [כו] חייא קמיה דרבא אשם

[ו] א"ר יוחנן גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חברייא למימר [א] ירידתה לנחל איתן אוסרתה אמר רב המנונא מנא אמינא לה [ב] דתנן השוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה ר"ש פוטר וחכמים [ג] מחייבין בשלמא לדידי דאמינא מחיים בהא פליגי ר"ש ורבנן דר"ש סבר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ורבנן אמרי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אלא אי אמרת לאחר עריפה אמאי פטר ר"ש [ד] שחיטה ראויה היא וכי תימא סבר ר"ש עגלה בשחיטה כשרה [ה] והתנן כשר בפרה פסול בעגלה [ו] ערופה פסול בפרה כשר בעגלה ערופה פרה בשחיטה כשרה בעריפה פסולה עגלה בעריפה כשרה בשחיטה פסולה אישתיק לבתר דנפק אמר מאי טעמא לא אמינא ליה דר"ש סבר עגלה בשחיטה כשירה ורב המנונא אמר לך לא נשתמיט תנא דנשמעינן עגלה בשחיטה כשרה דתימא ר"ש היא אמר רבא מנא אמינא לה מדתנן [ז] עגלה ערופה אינה כן [ח] [ט] עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אמאי תצא ותרעה בעדר הא איתסרא לה מחיים תני עד שלא נראית לעריפה אימא סיפא משנערפה תקבר במקומה תני משנראית לעריפה אם כן אימא סיפא שעל הספק באה מתחלה כיפרה ספיקה והלכה לה ואי מחיים עדיין לא כיפרה [י] ספיקתה תנאי היא [יא] דתניא נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר כמכפר אף מכשיר [יב] [ומכפר] האמור בחוץ עשה מכשיר כמכפר: **מתני'** [יג] ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל [יד] עת שירצה הוא היה נקרא אשם חסידים אמרו עליו על בבא בן בוטא שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מאחר יום כיפורים יום אחד אמר [טו] המעון הזה אילו היו מניחין לי הייתי מביא אלא אומרים לי המתין עד שתכנס [טז] [לבית] הספק [יח] וחכ"א אין מביא אשם תלוי אלא על [יט] שזדונו כרת ושגגתו חטאת [כ] [כא] חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר

[ז] ומכפר האמור: [ח] שתכנס לבית הספק: [ט] על דבר שזדונו כרת: [י] הכיפורים חייבי אשמות: [יא] שבא לידו ספק: [יב] משכרתה לאכול כו'. [חטאת העוף כו'] הספק. נדה תוס' ד"ה ומביא (ד' ע ע"ב): [יג] נדע לה הרי זה תקבר: [יד] היא יכי מתידע: [טו] על תיבת מה נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: [טז] בחובה אתו נמי בנדבה כו' נמי אינ"ג דאתי: [יז] כתיב. ס"א הנא ראוא ר' נמחק: [יח] ר' חנינא תיבת חייא נמחק: [יט] על תיבת ומשמע נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: [יז] מה"ד כשר בפרה ואות ה' נמחק: [יח] כן כאשם תלוי דבהא כו' רבנן כאשם אלא אם: [יט] ממכפר כ"ש דילף מכפר: [כ] חטא שום תיבת או נמחק: [כא] משה מפוגיישא לישני: [כב] כדאיתא בפ' שני: [כג] לתנא לקרותו שחיטה דהתם: [כד] ודוחק דא"כ עיקר ההוכחה הוא חוץ מן הספר ורבינו מפרש אות י' נמחק:

[כה] ממכשיר ר"ל שחסר כאן ענין בתוס' קדושין: [כו] ועוד יש לתרץ ההיא דהתם דעל כרחך: [כז] ר"ל כיון דגלי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אינה כן אם עד: (ב) שם במשנה וכבל שעגה אילקה והוא היה: (ג) שם מי שנא על ידו ספק: (ד) שם מפני שמכשרת כל"ל ותיבת שהיא נמחק: (ה) שם מגמלקה נודע לה הרי זו תקבר: (ו) רש"י ד"ה וכי תימא וכו' לכהלה משום דשחיטה במקום: (ז) ד"ה מכפר שאר חטאות: (ח) ד"ה עד שתכנס לספק כל"ל ותיבת נדע נמחק: (ט) תוס' ד"ה אמאי וכו' ואח"כ ערפה לבתה דעריפתה: (י) ד"ה מנלא וכו' וקשה וכו' דצפרי: (כ) בא"ד והלל נילף שחוטה ממכשיר: (ל) בא"ד ועוד י"ל בהך דקידושין התם: (מ) בא"ד ל"ל מדהה אשר לא תאכלו לרבות: (נ) בא"ד וא"ת ומדהה אשר לא תאכלו אינו מתפרש מניגה איסור וכו' וי"ל דכיון דגלי:

רבינו גרשום

בהנאה: עגלה ערופה אימתי נאסרת בהנאה רב המנונא אמר מחיים. משעת ירידתה לנחל איתן: השוחט פרת חטאת כו' ר' שמעון פוטר משום שהוא אותו ואת בנו. דר' שמעון סבר שחיטה שאינה ראויה לאכילה לא שמה שחיטה ופטור ורבנן סברי שמה שחיטה וחייב משום אותו ואת בנו: אלא אי אמרת לאחר עריפה. אסור בהנאה ולא קודם: אמאי פטר ר' שמעון. כי שחטה קודם עריפה והא שחיטה ראויה היא דאכתי אינה אסורה בהנאה: וכי תימא סבר ר' שמעון עגלה בשחיטה כשרה. דשחיטת עגלה אוסרתה בהנאה כמו עריפה: והתנן הכשר בפרה כו'. אישתיק. רבה: לבתר דנפק. רב המנונא: אמר רבה מ"ט לא אמרי ליה דר' שמעון. סבר עגלה בשחיטה כשירה ושחיטתה היא אוסרתה בעריפה ולא הויא שחיטה ראויה: ורב המנונא סבר. א"כ לא נשתמיט וכו'. אלא לאו ש"מ מחיים אסור בהנאה ובהכי פליגי כדאמינא: אמר רבא מנא אמינא לה. דלאחר עריפה אסור בהנאה: מדתנן עגלה וכו' אלא אם עד שלא נערפה נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אסורה משעת ירידתה אמאי תצא כו'. תני אם עד שלא נראית לעריפה כלומר אם קודם ירידתה לנחל איתן שנראית לעריפה נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר. הא מאחר שירדה שנראית לעריפה אפי' מחיים אסורה: ואי ס"ד מחיים אסורה היכי אמר כיפרה ספיקה הא עדיין כשנמצא ההורג עדיין לא כיפר דאכתי לא נערפה ואמאי תקבר. אמר לך רב המנונא תנאי היא ואנא דאמרי כהאי תנא דבי ר' ישמעאל: נאמר מכשיר ומכפר בפנים. היינו אשם מצורע שמכשירו ליכל בקודש ומכפר היינו חטאת מצורע ועשייתם בפנים היא בעזרה: ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. היינו צפור שחוטה דמצורע שמכשירו ליכנס למחנה ומכפר בחוץ היינו עגלה ערופה מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשו בו מכשיר כמכפר דזה וזה אסורין בהנאה מחיים משעה שהקדישן אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשו בו מכשיר כמכפר בחוץ היינו צפור דשניהם אסורי' בהנאה מחיים. ואיכא דאמרי מכשיר בחוץ היינו צפור משולחת דמצורע דאסורה בהנאה מחיים עד שעת שילוחה אבל לאחר שילוחה מותר בהנאה דלא אסרה תורה שלח לתקלה: חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. לפי שאותו יום עדיין לא בא לידי ספק איסור: אמר המעון כו'. וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי על שאר ספק איסור אלא על ספק דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת: אי ס"ד חובה היא. ומכפרת כפרה גמורה כשאר חובות א"כ מיתידע ליה אמאי מייתי חטאת הא כפרה עליה אשם תלוי: ורבנן אמרי עולה ושלמים כו' אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי נמי חובה ואי אמרת א"כ אמאי מייתי חטאת בחרייה כשידוע לו לא [קשיא] אשם תלוי לא הוי חובה לכפר כפרה גמורה אלא להכי הוי חובה דהיינו טעמא דמייתי ליה מקמי דיתידע ליה להגן עליו מן היסורין ולהכי חייבוה דהתורה חסה על גופן של ישראל שלא יענשו ביסורין ולהכי חייב לאיתויי כדי להגן עליו ביני ביני ולכשידע לו יביא חטאת לכפר עליו: א"ל רב אחא בריה דרב' לרב אשי דלמא לרבנן. נמי דילפי מעולה לימות הכי אשם תלוי כעולה ושלמים עולה ושלמים לאו אתו נמי כו': א"ל אמרי לך רבנן עולה ושלמים. אע"ג דאתו נמי בחובה שלמים כגון שלמי עצרת [ועולה כגון] עולת רחייה עיקר כי כתיבי בתורה תחלה בנדבה כתיבי דכתב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם זבח שלמים קרבנו אשם תלוי עיקר שלו בחובה כתיב ולא בנדבה:

מוסף רש"י

ונסבין חברייא למימרי. וסכורין התלמידין מדעתם לומר (בחמים נ.). חכמיין מני היסיכה. (חולין פב.). ירידתה לנחל איתן. היא הגוגמת לה שם עריפה ואוסקתה (קדושין נז.). עגלה ערופה אינה כן. כאשם תלוי לרבנן, דאם עד שלא נערפה נמצא האורג תצא ותרעה בעדר (לעיל כב.): כאשר חולין (זוטה מז. חולין פב.). והאי מגא לית ליה הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן אוסקתה (זוטה מז.). נאמר מכשיר ומכפר בפנים. מכשיר בפנים, אשם מלורע (קדושין נז. חולין קנ.). ותעלות מחוסרי כפרה דזמין וילונות שאינן נאין אלא להכשירן בקדשים (חולין שם) מכפר בפנים, כל חטאות ואשמות (שם) כל הקרבנות (קדושין שם). ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. מכשיר בחוץ, לפרי מלורע שהן לטהר (חולין שם) לפרי מלורע מכשיריי בחוץ הן, שהרי חוץ לעיר נעשית מלוחה ולהכשיר את המלורע (קדושין שם) מכפר בחוץ, עגלה ערופה (שם) שעיר המשתלח (חולין שם). בפנים עשה בו מכשיר ומכפר. לא חילק בין אשם מלורע לשאר אשמות (קדושין שם) בכל מיני כפרות וטהרה שהיו גם המכשירין קרבים מאומרין שלו: (חולין שם). בחוץ עשה מכשיר. לפרים, כמכפר. שעיר המשתלח, לאפוי בחוץ, דבעי לאוי לשם, שבאחוה שיפוי הגולל לשם יהיה לאוי למזבח (שם). מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטאת ולבו נוקפו שמא חטא ומלינו שהכביר הכמוב אשם תלוי לקרבו ולאכול היכא דהומחק ספק חטא בעליים, והאי נמי אגן סהדי דכל יומא בספק חטא קאי (חולין מא:). המעון הזה. שנוטה (לעיל ח.). כמה המקדש נמצא (רשב"ם ב"ב קסו.). המתין עד שתכנס לבית הספק. כלומר המתן עד למחר שיש מקלת ספק שמא חטאת היום, אבל מלאתי יום הכפורים אין לחוש בכך, דבכל ספיר עליו יום הכפורים על ספקו, דמאמרינן מחיי אשמות תלויין שעבר עליהן יום הכפורים פטורין (לעיל יח.). וחייבי אשמות תלויין פטורין. דיום הכפורים מכפר עליהן (יומא פה:).

שיטה מקובצת

[א] ר"ש. עי' תוס' מנחות (דף קא ע"ב): [ב] בעגלה כשר בעגלה פסול בפרה על תיבת ערופה נרשם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו ובמשנה בחולין ליתא תיבה זו: [ג] כיפרה ספיקה תנאי היא דתנא דבי רבי ישמעאל ואמר עיין בערוך ערך יד א מי': [ד] מהכ"ל רולח הלכה ון:

[ה] ב מי': פי"ב מהכ"ל שחיטה הלכה ו:

[ו] ג מי': פ"ל מהלכות רולח הלכה ט:

[ז] ד מי': פ"ח מהכ"ל שגגות הלכה ה:

[ח] ה מי': פ"ג מהכ"ל שגגות הלכה טו:

[ט] ו מי': פ"ז מהכ"ל פסולי"מ הל' יב:

מוסף רש"י

ונסבין חברייא למימרי. וסכורין התלמידין מדעתם לומר (בחמים נ.). חכמיין מני היסיכה. (חולין פב.). ירידתה לנחל איתן. היא הגוגמת לה שם עריפה ואוסקתה (קדושין נז.). עגלה ערופה אינה כן. כאשם תלוי לרבנן, דאם עד שלא נערפה נמצא האורג תצא ותרעה בעדר (לעיל כב.): כאשר חולין (זוטה מז. חולין פב.). והאי מגא לית ליה הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן אוסקתה (זוטה מז.). נאמר מכשיר ומכפר בפנים. מכשיר בפנים, אשם מלורע (קדושין נז. חולין קנ.). ותעלות מחוסרי כפרה דזמין וילונות שאינן נאין אלא להכשירן בקדשים (חולין שם) מכפר בפנים, כל חטאות ואשמות (שם) כל הקרבנות (קדושין שם). ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. מכשיר בחוץ, לפרי מלורע שהן לטהר (חולין שם) לפרי מלורע מכשיריי בחוץ הן, שהרי חוץ לעיר נעשית מלוחה ולהכשיר את המלורע (קדושין שם) מכפר בחוץ, עגלה ערופה (שם) שעיר המשתלח (חולין שם). בפנים עשה בו מכשיר ומכפר. לא חילק בין אשם מלורע לשאר אשמות (קדושין שם) בכל מיני כפרות וטהרה שהיו גם המכשירין קרבים מאומרין שלו: (חולין שם). בחוץ עשה מכשיר. לפרים, כמכפר. שעיר המשתלח, לאפוי בחוץ, דבעי לאוי לשם, שבאחוה שיפוי הגולל לשם יהיה לאוי למזבח (שם). מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטאת ולבו נוקפו שמא חטא ומלינו שהכביר הכמוב אשם תלוי לקרבו ולאכול היכא דהומחק ספק חטא בעליים, והאי נמי אגן סהדי דכל יומא בספק חטא קאי (חולין מא:). המעון הזה. שנוטה (לעיל ח.). כמה המקדש נמצא (רשב"ם ב"ב קסו.). המתין עד שתכנס לבית הספק. כלומר המתן עד למחר שיש מקלת ספק שמא חטאת היום, אבל מלאתי יום הכפורים אין לחוש בכך, דבכל ספיר עליו יום הכפורים על ספקו, דמאמרינן מחיי אשמות תלויין שעבר עליהן יום הכפורים פטורין (לעיל יח.). וחייבי אשמות תלויין פטורין. דיום הכפורים מכפר עליהן (יומא פה:).

www.HebrewBooks.org